

De akte van Echternach nader bekeken

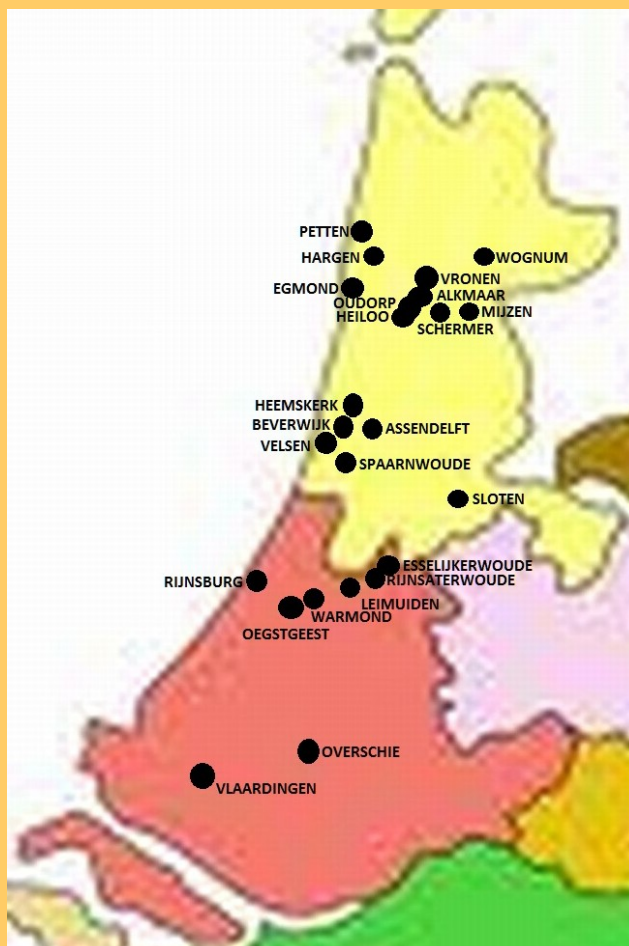
In de akte van Echternach van 28 december 1063 worden 24 plaatsnamen genoemd waaronder die van Heemskerk. Heemskerk wordt vermeld als Hemezenkiryca waaruit met enige moeite Heemskerk te herkennen is. Ook de andere plaatsen in de akte zijn met wat moeite te herleiden tot voor ons herkenbare plaatsen.

De volgende vragen luiden dan al snel: Waar lagen en/of liggen die plaatsen op de huidige kaart? En waar ligt Echternach? En waarom staat Heemskerk in een akte van Echternach?

We beginnen met de vertaling. Die staat hieronder in de tabel. Had u ze allemaal geweten?

NR	OUDE BENAMING IN DE AKTE	VERTALING
1	Flardinge	Vlaardingen
2	Kiericverus	Oegstgeest ? waarschijnlijk
3	Velsereburg	Velsen
4	Heiligelo	Heiloo
5	Pethem	Petten
6	Harago	Hargen (later Ketel) bij Schoorl
7	Sche	Schie, nu Overschie
8	Rinesburg	Rijnsburg
9	Waninunde	Warmond
10	Liethemuthon	Leimuider
11	Rinsaterwald	Rijnsaterwoude
12	Asclekerwald	Esselijkerwoude
13	Agathenkiryca	Aagtekerke (later Beverwijk)
14	Hemezenkiryca	Heemskerk
15	Ascmedilf	Assendelft
16	Spirneruuald	Spaarnwoude
17	Sloten	Sloten
18	Ecmunde	Egmond
19	Alcmere	Alkmaar
20	Scirmere	Schermer
21	Alisnen	Lees: Misnen (nù Mijzen) bij Avenhorn
22	Woggungen	Wognum
23	Aldenthorp	Oudorp bij Alkmaar
24	Vronlo	Vroonen bij St.Pancras, later verwoest

Nu weten we hoe de plaatsen tegenwoordig heten maar waar vinden we die terug op de hedendaagse kaart? Onderstaande kaart geeft globaal aan waar de plaatsen zijn terug te vinden in Noord-Holland en Zuid-Holland.

De volgende vraag: Waar ligt Echternach?

Echternach is een plaats in Luxemburg. De abdij van Echternach werd in 698 door Willibrord gesticht. Hij is hier ook gestorven en begraven. Het was het eerste Angelsaksische klooster in Europa.

Vanaf zijn stichting viel de abdij onder de Karolingen die toen de macht hadden in deze streken. In 751 en 768 verkreeg de abdij immunitet, waardoor er zich een abdij-vorstendom vormde binnen het Heilige Roomse Rijk. De voogdij van de abdij viel in 973 toe aan de graven van Luxemburg. Tijdens de middeleeuwen was de abdij een belangrijk centrum van cultuur. De abdij ondergaat een aantal roerige perioden. In 1379 verkreeg de abt de regalia. (Dit zijn de Koninklijke of vorstelijke voorrechten of de uiterlijke tekenen van de soevereine macht van een vorst, koning of keizer.) In 1478 greep de hertog van Bourgondië als hertog van Luxemburg in bij de keuze van een nieuwe abt. In 1539, na de dood van abt Robert van Monreal, brak een successiestrijd uit. Dit leidde ertoe dat de monniken en de door hun gekozen abt moesten vluchten voor de Bourgondische abt Godefrid van Aspremont. De door de monniken gekozen abt handhaafde zich in exclaves (Een exclave is een stuk land dat politiek gezien wel, maar geografisch gezien niet met het moederland is verbonden.) die

binnen het keurvorstendom Trier lagen. In 1548 werd de abdij losgemaakt van de Nederrijns-Westfaalse Kreits. Voortaan maakte de abdij als deel van het hertogdom Luxemburg deel uit van de Bourgondische Kreits. (Een kreits (Duits: *Reichskreis*) was een regionale groep staten binnen het Heilige Roomse Rijk.) Tot 1775 werd de abt nog beleend door de keizer met de regalia. In 1797 werd het hertogdom Luxemburg ingelijfd bij de Franse republiek. In hetzelfde jaar werd de abdij opgeheven. Het gebouw werd in 1944 bij een bombardement grotendeels verwoest, maar is nadien herbouwd.

Volgens de akte zijn de kerken en kapellen, genoemd in de akte, door Karel en andere rechtzinnige vaders als geschenk gegeven aan Willibrordus ten behoeve van de kerk van Echternach.

Clemens Willibrord, ook Willibrordus genoemd werd geboren in Northumbria in Engeland (op het kaartje het gele gedeelte) omstreeks het jaar 658. Hij overleed in Echternach op 7 november 739. Hij was een rooms-katholieke aartsbisschop en een missionaris. Willibrord is een christelijke heilige en staat ook bekend als de "apostel der Friezen", soms ook als "apostel van de Lage Landen". In 690 reisde Willibrord met elf of twaalf gezellen via het huidige Katwijk naar Friesland om het voorbeeld te volgen van Jezus Christus die rondtrok om zijn boodschap te verkondigen. Van daaruit bezocht Willibrord een groot gebied dat zich uitstrekt van de Lauwerszee tot België en Luxemburg toe.

Door de steun van Pepijn van Herstal kreeg Willibrord van de Frankische adel een grote hoeveelheid landgoederen geschonken. Hij was de oprichter en bouwer van heel wat kerken en kloosters. Van het einde van Willibrords leven is niets bekend, behalve dat hij voor zijn dood zijn opvolging had geregeld en zijn grote bezittingen had toegekend. Willibrord stierf op 81-jarige leeftijd en werd op eigen verzoek begraven in Echternach. Heden ligt Willibrords graf in de crypte van de basiliek van de Abdij van Echternach.

De springprocessie

Willibrord is patroonheilige van de bakkers (Nijmegen), van bierhandelaren, caféhouders en herbergiers (vanwege de bronnen en de vele wijnwonderen), van toneelspelers en dansers (vanwege de springprocessie te Echternach) en van de arbeiders. Zijn voorspraak wordt ook ingeroepen bij epilepsie en aanverwante ziekten.

Elk jaar op zijn feest te Echternach wordt de zogenaamde springprocessie door duizenden pelgrims uitgevoerd.

In de 13e eeuw werd de omgeving van Trier waar ook Echternach onder valt, door een epidemie van de sint-itusdansen getroffen. Men begon pelgrimages naar Willibrordus graf te organiseren en riep zijn hulp in. De ziekte week. Sindsdien houdt men de herinnering aan dit wonder in ere met de 'springprocessie': drie stappen voorwaarts, twee achterwaarts, wiegend op de voorvoet.

Willibrord wordt afgebeeld als bisschop (tabberd, staf en mijter) vaak met een kerkmodel van de Utrechtse (Sint-Maartens)dom bij zich; daarnaast is er ook vaak een wijnvat te zien, waar hij soms zijn staf insteekt.

Vroege afbeelding

Als kerkheilige

De abdij van Echternach

Beeld te Utrecht van Willibrord als missionaris